

Scriș de Vasile Gogea

Sâmbătă, 20 Noiembrie 2010 10:33 - Ultima actualizare Sâmbătă, 20 Noiembrie 2010 10:54

Stă să iasă de sub tipar, printr-o conjuncție fericită a mai multor inefabile, tocmai în proximitatea datei de 19 noiembrie - zi în care, în anul 1923 s-a născut Monica Lovinescu - un mic volum care recuperează și arhivează un interviu pe care Monica Lovinescu și Virgil Ierunca mi l-au acordat în aprilie 1990, la București. Am găsit suficiente argumente (de actualitate neerodată, de valoare, de "utilitate publică" și altele, încă), pentru a convinge un editor – pe domnul Vasile G. Dâncu, director al Editurii Eikon -să se angajeze într-un proiect editorial nu tocmai simplu (uneori e mai complicat să faci o carte mică decât un op masiv!), un intelectual – este vorba de domnul Prof. Univ. Dr. Liviu Antonesei de la Universitatea Al.I. Cuza - angajat, de-a lungul anilor, și pre- și post-revoluționari, în multe bătălii pentru democratizarea României, actualmente un analist independent cu o gândire critică de invidiat (dacă nu chiar de temut!) să însoțească cu un "text liminar" dialogul de acum două decenii și, nu în ultimul rând, să obțin acordul fără rezerve al unuia dintre legatarii testamentari ai drepturilor de autor pentru cele două "voci" exemplare ale civismului militant din exilul românesc - domnul Gabriel Liiceanu, Director general al Editurii Humanitas (am convingerea intimă fermă că și cel de-al doilea legatar, domnul Mihnea Berindei, președintele Ligii pentru apărarea drepturilor omului în România de la Paris, este solidar cu această inițiativă) - pentru publicarea textului. Tuturor, le exprim gratitudinea mea și îi invit să considerăm acest eveniment editorial o ofrandă comună adusă memoriei Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca.

În această avanpremieră voi cita, mai întâi, din postfața intitulată *Voci clare în vacarm* și semnată de Liviu Antonesei, iar în continuare, un mic fragment din dialogul care face substanța cărții:

“ Vasile Gogea are dreptate să-și intituleze interviul Voci în vacarm, poate nici eu nu mă înșel să introduc calificativul „clare”. Pentru că este remarcabil cât de limpezi la minte, cât de lucizi și exacti se dovedesc Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, în vacarmul epocii, în „zgomotul și furia” nu doar polifonice, ci și cacofonice ce au caracterizat începuturile democrației băștinașe. Să ne amintim că „noua putere” avea monopolul pe mediile audio-vizuale, începând cu „televiziunea română liberă”, care și-a repus jugul la câteva zile după explozia din decembrie 1989, că beneficia de sprijinul oficialului Azi, „ziarul Frontului”, și al oficiosului Adevărul condus de Darie Novăceanu, ca să nu mai vorbesc despre puzderia de foste ziare județene ale defunctului PCR, devenite instantaneu „ziare frontiste”. În puțină vreme, cu sprijinul lui Petre Roman, care și-a luat „răsplata” mai repede decât își imagina, avea să apară și sinistra România Mare, probabil o culme inegalabilă a abjecției într-o presă „eliberată” în care abjecția nu era neapărat o „valoare” neglijată! Se opunea acestei prese oficiale și oficioase ceea ce s-a numit presa liberă, care în imensa ei majoritate se situa în opoziție față de puterea neo-comunistă cățărată în fruntea bucatelor pe mormanele de victime ale Revoluției și pe idealurile acesteia. Vîrf de lance era necruțătoarea Românie liberă – vă amintiți: „Ce-ați făcut în ultimii cinci ani?” sau „Dreptate, ochii plînși vor să te vadă!” – însoțită de câteva săptămînale noi, de la Revista 22, Expres și Cuvîntul la Nu de la Cluj, Societatea Timișoara sau Academia Cațavencu, precum și de majoritatea revistelor editate de Uniunea Scriitorilor. Nu se poate spune că nu exista o dezbatere politică și, uneori, chiar de idei. Dar exista și foarte multă ură, și multă confuzie. Ei, bine, în confuzia cu pricina, vocile Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca, din interviurile scrise, din puținele apariții la televiziune, din articolele publicate în revistele culturale și de atitudine, erau clare și-l puteau ajuta să se orienteze pe cel care chiar voia să înțeleagă în ce lume a trăit, în ce lumea trăia și cam cum ar fi putut arăta lumea în care urma să trăiască. Am recitit de câteva ori discuția aceasta înainte de a așterne rîndurile de față pe hîrtie. Nu găsesc diagnostice eronate și, din păcate aș spune, nici prognostice care să nu se fi confirmat. Cum nu găsesc nici în discuția purtată de mine cu ei, aproximativ cu șase luni mai tîrziu. Poate că, în noiembrie, după mineriadă și alte minuni iliesciene, vocile limpezi se vor mai fi înmulțit, dar în aprilie, cu siguranță, nu erau la fel de numeroase! ”

” V.G. : Deci urgența primă, în acest moment, ar fi să re-desenăm o nouă geografie morală, mai ales, a țării, nu atît economică, nu atît politică, cît mai ales morală, în care aș îndrăzni să spun că ar trebui să avem puterea de a înțelege că Marea Neagră, de exemplu, începe, pentru noi românii, de la Sighet. Că, știu și eu, cîmpul spiritual al mînăstirii Rohia începe de la Pitești și așa mai departe.

V.I.: Da, este o formulare foarte frumoasă și foarte justă. (Observați cum reabilităm și trebuie să reabilităm așa-zise clișee, binele, adevărul, frumosul.) Este, cred, nevoie de această reabilitare a clișeeelor solare, pentru că ele sunt reduse la tăcere de alte clișee care sunt clișeul clișeeelor, care sunt pînă la urmă niște slogane noi. În ce privește conceptul de nou, care a trecut

de la uzanța lui pur literară, trece acum în preocuparea politică, mă gândesc la sintagma “omului nou” în care nimeni dintre noi n-a crezut. Am crezut că e formulă, e un slogan, este un clișeu de propagandă a unui sistem totalitar. Ori, e foarte curios și e foarte plin de tâlc faptul că omul nou a fost, într-adevăr o realitate. Avem sub ochii noștri în momentul în care vorbim “oameni noi care cer o democrație nouă”, care cer “o democrație originală”, care cer “o democrație inedită”. Omul pur și simplu pînă acum cerea o democrație neadjectivată, nu era nevoie să fie nici nouă, nici inedită, nici originală. Deci omul cerea democrație. Democrația este sau nu. Omul nou cere democrație nouă. “Omul nou” n-a murit!, pentru că văd ca o exigență de urgență politică, crearea unei democrații noi! La această permanență și la această regăsire întruchipată în concret a omului nou nu credeam să asist. Omul nou n-a murit!

M.L.: Da, cred că pentru făurirea acestei democrații neadjectivate, cum spune Virgil, urgența, o simțim cu toții, e transformarea de care vorbea Noica, neasumînd pînă la capăt semnificația propriei sale cerințe din moment ce expulzase eticul din sistemul său de gândire, într-o frază inspirată, vorbind despre transformarea unui popor în populație. Cred că acum trebuie săvîrșită operația inversă, transformarea unei populații în popor. Și aicea cred că rolul intelectualilor este de primă urgență, nu numai de primă importanță.

V.G.: S-ar pune problema unei reîntoarceri la un discurs și o realitate pure și simple, lipsite de adjectivări. În acest sens, discursul politic încă rostit oficial nu s-a eliberat de cohorte de atribute, adjective, metafore și toată gesticulația – nu gestul, gestul aparține omului – gesticulația care aparține omului nou. În acest sens cred că ar trebui să revenim, să redescoperim forța propoziției construite numai din subiect și predicat. Din această perspectivă, după atîția ani reveniți în țară, în ce țară considerați că v-ați întors? În țara pe care ați părăsit-o, în țara cu care ați încercat să dialogați atîția ani spre binele ei, spre eliberarea ei mai cu seamă morală, sau într-una care încă nu s-a născut și își caută încă propoziția care s-o definească?

M.L.: Cred că toate trei deodată. În țara pe care am părăsit-o și pe care am regăsit-o, regăsind-o în amintire; țara pe care am părăsit-o cu tot intervalul acelor dictaturi, mini-dictaturi le-aș spune acum, pentru că par un paradis față de ceea ce a urmat, țara aceea de la sfîrșitul primului război mondial – eu mă născusem pe la sfîrșit – pînă prin primii ani ai dictaturii carliste care a fost o dulce parodie, o operetă agreabilă, țara aceea – trebuie insistat asupra acestui lucru – era, cunoștea, practica democrația. Democrația e singurul sistem politic, și din acest punct de vedere e cel mai puțin rău, care-și recunoaște imperfecțiunile. Și democrația română își avea imperfecțiunile sale. De aicea pînă la a ceda valului general de a caragializa totul și de a face o caricatură de democrație, e un fals imens care “servește” mereu și care nu trebuie făcut. Pentru că democrația română, dacă ar fi fost într-adevăr o caricatură între cele două războaie mondiale, ar fi fost pur și simplu guvernată de același partid, care n-ar fi pierdut niciodată alegerile, dacă urmărea Scrisoarea pierdută. Ori, nu mai eram în epoca Scrisorii pierdute. Eu însămi cînd mergeam, de mic copil, la teatru, să văd pe Caragiale, îl adoram, dar mi se părea ceva care aparținea trecutului. Iar ultimele mele complexe de democrație balcanică le-am pierdut în momentul în care am ajuns la Paris, în 1947. Era același sistem, cu imperfecțiunile lui. Noi am avut această democrație. Nu ne-am întors în democrație, ne-am întors cu nostalgia democrației trecute și cu speranța democrației viitoare, al cărei temei trebuie

VOCI ÎN VACARM. Un dialog cu Monica Lovinescu și Virgil Ierunca. Fragmente în avanpremieră

Scris de Vasile Gogea

Sâmbătă, 20 Noiembrie 2010 10:33 - Ultima actualizare Sâmbătă, 20 Noiembrie 2010 10:54

să se pună, și foarte solid. În rest, e o poveste de ordin sentimental, care într-adevăr nu poate fi descrisă pentru că o facem după patruzeci și trei de ani. O las în închipuirea fiecăruia.”

(Cartea poate fi comandată la adresa de e-mail: eikondifuzare@yahoo.com)

Sursa: [Vasile Gogea Blog](#)